НЕЗАЛЕЖНИЙ ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

УКРАЇНСЬКИЙ ЧАС

1(13)

1994

Львів

з явищами й процесами, які можуть вдовільнити його потреби. І головне - саме інтереси приводять в дію складну структуру соціальних зв'язків, об'єднуючи й обособлюючи тих, чиї потреби виражають, відображаючи загальні спільні інтереси соціального статусу.

Маючи певні соціальні інтереси, що детерміновані потребами індивидів, соціальна спільнота, безумовно, зацікавлена в їх реалізації. Реалізація їх у структурі соціуму можлива тільки на рівні політичної влади, що завершує процес трансформації соціальних інтересів у політичні. Наявність відмінних політичних інтересів соціальних спільнот виступає кардинальною сукупною детермінантою. Саме в цій площині лежить один із факторів впливу на коефіцієнт легітимності, який, в свою чергу, каузально пов'язаний з коефіцієнтом антагоністичності наявних у дану мить політичних інтересів у межах соціального простору.

У процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії в структурі соціуму, яка переходить у площину практичної реалізації інтересів соціальних спільнот на рівні політики, виникає новий феномен - політична свідомість. Формуючись у сукупність поглядів і установок, що виражають ставлення певної соціальної спільноти до інших соціальних спільнот, суспільного устрою, процесів, що відбуваються у суспільстві, політична свідомість стає результуючою силою, яка схиляє шальку терезів у бік визнання чи невизнання політичної влади.

Зміна соціальних умов тягне за собою зміну соціальної структури соціуму. Зміна якості соціальної структури соціуму не може не детермінувати динаміку флуктуації легітимності, оскільки наявність кількох соціальних спільнот у межах соціуму зумовлює різну динаміку інноваційних змін в політичній свідомості, що, безумовно, викличе певні соціальні напруження у процесі соціальної реконструкції суспільства.

Соціум взаємодіє з соціальною спільнотою, що включена в його структуру, не прямо, а опосередковано, через соціальне середовище, відображаючи в цій взаємодії особливості соціальної детермінації політичних інтересів. Оскільки основою політичних інтересів є залежність статусу об'єкта від сфери політики, то сам політичний інтерес виступає як бажання зміни статусу з допомогою політичних засобів. Зміст же конкретних політичних інтересів різноманітний, оскільки він залежить від самого суб'єкта, від конкретно-історичних умов, від взаємозв'язків у конкретному соціальному просторі. Деталізуючи раніше відзначений факт, можна побачити, що імпульси, які породжені політичними інтересами соціальних спільнот, викликають деформацію психомотиваційної основи легітимності політичної влади, відображаючись у вигляді почуттів, настроїв індивидів, у їх емоційному ставленні до лідерів і соціальних інститутів.

Ще одним вагомим фактором флуктуаційних змін є депривація - інтроспективний стан, для якого властиве розходження між очікуванням і можливістю вдоволення базисних потреб індивидами. Збереження депривації на незмінному рівні або її зниження створює психологічні умови, які сприяють збереженню спокою й зменшенню флуктуації легітимності. Зростання депривації можна пояснити тим, що суттєвим чином зменшуються можливості вдоволення базисних потреб і інтроспективних запитів в умовах економічної кризи. В такому разі йдеться про безумовну депривацію. Однак не можна відкидати можливість впливу на флуктуацію легітимності й умовної депривації, яка витікає з того, що, при незмінному або навіть зростаючому рівні вдоволення очікувань, розходження між очікуваннями збільшується, бо запити зростають швидше, ніж можливості їх вдоволення.

Зміна економічного статусу тягне за собою зміну статусу політичного й соціального. Зміна соціального статусу спільноти веде до зміни балансу сил у політичних взаєминах. Таким чином у межах соціального простору весь час проходить перегрупування сил. Звідси виходить, що, маючи справу з динамікою процесів, які відбуваються у суспільстві, треба погодитись і з неможливістю статичності легітимності політичної влади. Однак, процес флуктуації легітимності має строгу визначеність і заданість, будучи у прямій залежності від динаміки реального життя соціуму. Зміна показника флуктуації легітимності є в каузальному взаємозв'язку з реальними умовами життєдіяльності соціальних спільнот і зумовлена соціальною стратифікацією суспільства.

Ростислав Огірко (Львів)

ТЕНДЕНЦІЇ ЕВОЛЮЦІЇ СНД І ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ

Характер Співдружності Незалежних Держав, цілі і принципи її утворення, порядок формування і діяльності її робочих органів були визначені двома головними документами: Мінською угодою Білорусі, Російської Федерації і України від 8 грудня 1991 р. і Алма-Атинською декларацією від 21 грудня 1991 р. Згідно з цими документами СНД не є державою, суб'єктом міжнародного права, не має єдиного громадянства, кордонів, території, столиці й інших атрибутів держави. З метою координації діяльності держав Співдружності у сфері спільних інтересів створена Рада Голів держав-учасниць СНД - вищий міждержавний орган Співдружності, а також Раду Голів урядів, чим було покладено початок формуван-

ня якісно нового механізму взаємодії незалежних держав і принципово нових видів органів - не наддержавних, не наднаціональних, а міждержавних, а також не відомих раніше принципів і норм взаємин між самими державами.

Такими принципами були визнані: повага державного суверенітету і суверенної рівності, невід'ємного права на самовизначення, невтручання у внутрішні справи, відмова від використання сили і погрози силою, економічних і будь-яких інших методів тиску, мирного врегулювання спорів, поважання прав і свобод людини, включно з правами національних меншин, добросовісного виконання зобов'язань й інших загальноприйнятих принципів і норм міжнародного права, визнання і повага територіальної цілісності держав та непорушності існуючих кордонів.

Тобто СНД була заснована винятково на принциах конфедерації, чим була усунута головна перешкода - СРСР, що стояла на шляху демократизації суспільства, проведення економічних реформ і утвердження молодих незалежних держав.

Здавалося б, були створені всі політичні і правові умови для виходу з кризи, ліквідації колоніального і тоталітарного минулого, налагодження цивілізованих відносин між державами з метою розв'язання спільних проблем.

Україна, як один з ініціаторів і засновників СНД, чия принципово негативна позиція щодо укладення т.зв. нового союзного договору у серпні 1991 р. і неухильна настанова на утвердження своєї державної незалежності після 1991 р., як ніяка інша держава, була зацікавлена в ефективній діяльності СНД.

Проте, вже в березні 1992 р., після чергової зустрічі в Києві глав держав СНД, Президент України Л.Кравчук констатував, що СНД фактично не працює. З 70-и рішень, що були прийняті на той час Радою Глав держав, не було виконано жодного (1). Ситуація не змінилася і в 1994 р., хіба що до тих 70 рішень додалися ще 200.

По-суті, зовсім залишилися не досягнутими дві головні цілі заснування СНД, які, за словами Л.Кравчука, ставилися при її утворенні: "Перше - цивілізоване розлучення держав, щоб під уламками стихійного розпаду ми не лишилися в щонайскрутнішому положенні; друге - відпрацювання механізмів розв'язання тих проблем, які є спільними для всіх нас" (2).

Стратегія Росії на перетворення Співдружності в ширму для своїх планів обмеження незалежності інших членів СНД і утвердження свого домінуючого становища найяскравіше проявилося в її односторонніх і цілеспрямованих діях щодо головної "спільної проблеми" - реформування економіки. Метою цього було ще міцніше прив'язати колишні уламки єдиного народногосподарського комплексу - т.зв. економіки України й інших держав до Росії.

Водночас, з перших днів існування СНД, Росія нав'язує суперечливі змісту угод про Співдружність рішення про утворення, напр., Об'єднаних збройних сил СНД, Військово-Морського Флоту СНД, єдиного військового бюджету, єдиної валюти - російського рубля, тощо.

Причини такого різкого перегляду узгодженої концепції СНД зрозумілі. Після українського референдуму 1 грудня 1991 р., між союзним керівництвом на чолі з М.Горбачовим і Б.Єльцином - Президентом РФ були розходження щодо того, як не допустити незалежності України і утримати її в СРСР. В інтерв'ю радіо "Свобода" 18 квітня 1994 р. М.Горбачов сказав: "Ресубліки всеодно підписали б союзний договір, крім, можливо, України. Але й та прийшла б, куди б вона поділася...".

Мінська угода дезорієнтувала реакційні сили Росії, даючи їм надію, що утворення СНД стане реальною можливістю утримати Україну в лоні імерії. Тим самим був зірваний військово-націоналістичний путч, що був би неминучий, щоб не допустити виходу України з СРСР. Про це цілком відверто заявив Єльцин в інтерв'ю, що було оубліковане в газеті "Аргументы и факты" (N 50, 1991). Оцінюючи Мінську угоду, він сказав: "Це був єдиний спосіб залучити Україну в орбіту якихось союзницьких відносин на зовсім новій основі, а значить, трішки охолодити запал наших військових і націонал-патріотів, які погрожували нам новим путчем, зв'язаним з виходом України...".

Проте, дуже скоро з'ясувалося, що угода про СНД - це щось принципово інше і відмінне від союзного договору зразка 1922 і 1991 років і не стає засобом реалізації імперських цілей щодо України договірним шляхом.

Саме це і є причиною блокування російським керівництвом реалізації рішень СНД і одностороннього нав'язування таких принципів і форм взаємин з державами Співдружності, які обмежують їх суверенітет, як в рамках СНД, так і в двосторонніх договорах. Як зазначав радник президента Б.Єльцина А.Мігранян: "В цих відносинах Росія сильніша, і з позиції сили вона може визначати, з ким бути і на яких умовах" (3).

Так, з початків існування СНД Росією було започатковано другу тенденцію еволюції СНД, а саме: перетворення Співдружності у федерацію. Саме тому українське керівництво, виходячи із принципової настанови збереження державної незалежності України, або не підписало цілу низку угод в рамках СНД (про створення об'єднаних збройних сил СНД, Статуту СНД й ін.), не вступило в Міжарламентську асамблею, згодилося лише на асоціативне членство в Економічному союзі, тощо. Але тим самим держава - ініціатор і засновник СНД - якось непомітно переступила ту грань, яка відділяє активну незалежницьку позицію від пасивної самоізоляції, опинилась на маргінезі Співдружності без чіткої програми чи навіть орієнтирів на майбутнє (за винятком, може, мрії про вступ до Європейського Союзу).

Яку політику в рамках СНД має проводити Україна і яка перспектива самої Співдружності в ситуації перетворення Росією СНД в федерацію? При пошуках відповіді на ці питання в першу чергу слід попробувати виявити юридичну природу СНД, оскільки саме тут, на мій погляд, закладена корінна відмінність між двома тенденціями, між двома позиціями в еволюції СНД.

Для визначення і характеристики міждержавних союзів, в офіційних документах і в науковій літературі

вживають низку термінів: союз, співдружність, співтовариство, ліга, організація й ін. Складається враження, що може існувати значне число різних типів і видів таких союзів. Насправді (і це визнається в спеціальній літературі) є лише два можливих типи союзів держав: федерація і конфедерація, між якими пролягає принципова відмінність.

Можуть звернути увагу на те, що при такій класифікації не залишається місця для співдружності, як окремого типу союзних відносин. Але, на мою думку, не існує такого самостійного типу міждержавних союзних відносин, як співдружність. Остання є лише різновидом рихлої конфедерації, оскільки те, що ми називаємо конфедерацією і є співдружністю, є одне й те саме міжнародне утворення, яке не є державою.

Такий підхід зразу може бути заперечений вказівкою на Швейцарію, яка є державою і водночас називається конфедерацією. Проте, вказана обставина лише зайвий раз свідчить про невизначеність понять федерації і конфедерації. Ближче знайомство з державним устроєм Швейцарії показує, що ця держава є фактично федерацією. Вона будується на єдиній, тривкій загальносоюзній основі.

Вперше спробу розмежувати поняття федерації і конфедерації автор зробив в доповіді на міжнародній науковій конференції Наукового товариства ім. Т.Шевченка в серпні 1990 року (стаття здана до друку у видавництві НТШ у Львові, на жаль, до цього часу не опублікована). Розмежовуючи ці поняття, перш за все слід зазначити, що федерація є союзною державою, а конфедерація, як союз держав, сама державою не є. Конфедерація є міждержавним утворенням і, як таке, вона не повинна мати ніякої спільної матеріальної основи, що пов'язувала б союзні держави. Це є, на мій погляд, першою принциповою ознакою, що чітко відрізняє федерацію від конфедерації. Але потрібна відповідь на питання, а що реально пов'язує держав-учасниць конфедерації? Суб'єктів тут об'єднує, перш за все, спільна мета і способи її реалізації, а також моральні і правові норми, що відбивають їх ідеали і інтереси. Наприклад, першими мотивами досягнення економічної інтеграції в повоєнний час було бажання не допустити в Європі нового військового конфлікту (зокрема, між Францією і Німеччиною) через створення відповідних економічних умов. По досягненні цієї мети, подальший розвиток цієї інтеграції пов'язаний з наступною її ціллю: намаганням ЄС утриматися в колі лідерів світової економіки (4).

Поняття конфедерації в цій статті вживається в широкому значенні слова, як будь- яке міждержавне утворення, що не є державою, але має яскраво виражений політичний гатунок вже тому, що свідомо твориться державами для здійснення наперед поставлених цілей. Прикладами тут можуть бути ООН, Європейське Співтовариство й ін.

Федерація - навпаки, інтегрує своїх суб'єктів в одну державу, де за ними залишаються лише окремі автономні права. Федерація, як єдина держава, завжди існує на певній загальнофедеральній основі, що складається із спільної економіки, єдиної армії, єдиного або спільного транспорту, зв'язку, тощо. Тільки федерація в цілому, а не її частини, має суверенітет і відповідну символіку, державні атрибути і столицю.

Конфедерація, як союз незалежних держав, сама суверенітету не має, отже, не повинна мати державних атрибутів і символів: конституції, вищих представницьких органів влади і управління, столиці, гербу, гімну, тощо і будь-якої спільної загальнодержавної основи. При наявності такої ми неминуче будемо мати справу з федерацією, а не конфедерацією. Як показує практика функціонування СНД, небезпека цього постійно існує.

При відсутності в конфедерації будь-якої загальносоюзної основи, в ній закономірно не може бути ніяких централізованих вертикальних структур з їх владно-розпорядчими повноваженнями, а можуть бути спільні міждержавні консультативно-координаційні центри, які, ще раз наголосимо, позбавлені владних адміністративно-управлінських повноважень. Якраз в цьому полягає друга принципова відмінність між федерацією і конфедерацією.

Третьою важливою ознакою конфедерації є те, що вона, на відміну від федерації, може виникнути лише на основі вищих морально-правових принципів, які грунтуються на визнанні і поважанні державного суверенітету і рівноправності всіх суб'єктів конфедерації, відмові від застосування сили і погрози застосування економічних й інших методів тиску, мирного розв'язання спорів, тощо. Без таких моральних вартостей конфедерація існувати не може.

Конфедерація є суто доцільним утворенням - союзом незалежних держав для спільного розв'язання ним дуже обмеженого числа і чітко визначених спільних проблем (завдань), які, по-перше, не охоплені горизонтальними зв'язками держав- учасниць; по-друге, які неможливо розв'язати кожній окремій державі одноосібно чи на двосторонній основі. Цим якраз визначається об'єктивний гатунок конфедерації. Це є четверта ознака конфедерації.

Для успішного здійснення спільних завдань неминуче виникає потреба певної координації внутрішньої і зовнішньої політики держав-членів конфедерації. Але у відання конфедеративних інститутів не повинні переходити функції і повноваження, які є прерогативою відповідних органів (структур) незалежних держав і складають підстави їх суверенітету, а саме: національна оборона, державна безпека, транспорт, зв'язок, охорона здоров'я, освіта, наука, тощо. Це слід розцінювати, як п'яту принципову ознаку, що відрізняє конфедерацію від федерації. Хоча це не заперечує певне погодження політик, координацію зусиль і в цих ділянках, якщо це необхідно для здійснення повноважень, які підлягають розв'язанню через конфедеральні структури і процедури.

Федерації, як форма державного устрою багатонаціональних держав, в умовах розвитку демократії і в сучасну епоху утвердження націй як суб'єктів історії, цілком закономірно припиняють своє існування, оскільки стають непереборною перешкодою рухові націй до державної незалежності. Саме тому розвалилися СРСР, Югославія, Чехословаччина. Сьогодні, за нормальних умов, будь-які союзи серед демократичних незалежних національних держав

можуть виникати лише на основі дотримання принципу державної незалежності членів союзу.

Наведені критерії розмежування федерації і конфедерації підтверджують зроблений висновок, що змістом тієї лінії в СНД, яку інспірувала і послідовно проводить Росія, є намагання поступово перетворити Співдружність у федерацію. Це проявляється, перш за все, у відступі російського керівництва від узгодженого кодексу моралі, що був покладений в основу СНД. І це є головне, що руйнує співдружність і перетворює її в свою протилежність. Далі, це намагання об'єднати, уніфікувати і керувати через об'єднані інститути і органи майже всіма основними функціями, що належать державі і є основою її суверенітету (оборона, охорона кордонів, зовнішня політика й ін.). Це і встановлення спільної основи для декількох держав (напр., поглинення російським рублем грошової системи Білорусі). На черзі до вступу в рубльову зону стоять деякі держави Середньої Азії, Казахстан, Грузія. Президент Назарбаєв, пропонуючи Москві, на противагу СНД, проект Євроазійського союзу на всьому просторі Співдружності зі спільними збройними силами, тісною економічною інтеграцією, єдиним громадянством і т.п., пропонує федерацію.

Але перед тим слід звернути увагу, принаймні, на два моменти: по-перше, федеративний устрій, що прийде на зміну незалежності і СНД, встане непереборним гальмом розв'язання всіх проблем народів (не випадково розвалилися всі багатонаціональні федерації!), що неминуче викличе їх опір; по-друге, нині федерацію можна відновити, лише наважившись на повторення кривавого югославського сценарію. Зрозуміло, що це не тільки не приведе до утворення стабільної державної єдності, але й закінчиться розвалом самої Російської Федерації.

Другий висновок є той, що незважаючи на опір Росії, на пасивність і безініціативність України й інших держав, конфедерація твориться мов би сама собою, під тиском обставин, шляхом проб і помилок. Наприклад, нічого не вийшло із спробою зразу створити федеральну армію (так звані об'єднані збройні сили), були введені національні валюти, хоча спочатку планувалося зберегти єдину валюту (рубль) і т.д.

Цей процес має об'єктивний гатунок, який викликаний моральним, етнічним і політичним розвитком людства, і перш за все, досвідом народів Європи та Америки. Необхідність відносно тривалого періоду існування на місці СРСР конфедерації (Співдружності) незалежних держав пояснюється тим, що тільки так, в Співдружності, можна розв'язати проблему переходу до демократії, реформувати економіку, розв'язати національне питання і налагодити цивілізовані, моральні взаємини між націями.

У світі на схилку XX ст., після перемоги в міжнародному праві морального принципу над правом сили і значного посилення впливу етнічного принципу, відносини між народами все частіше будуються на повазі вибору особи і суверенітету нації, а спірні проблеми розв'язуються на основі толеранції і пошуку консенсусу. Це зумовлює те, що у відносинах між державами акцент неминуче переноситься з аргументу сили на аргумент авторитету.

У XX ст. одним з перших таких центрів авторитету слід вважати Лігу Націй, а відтак ООН. В подальшому якісній еволюції міждержавних відносин другої половини XX ст. властива поява авторитетних центрів, які до цього були колоніальними метрополіями по відношенню до колишніх колоній (Британська Співдружність Націй, позиція Франції щодо франкомовних держав Африки й ін.). Поява таких центрів супроводжувалася еволюцією внутрішнього, морального ставлення до своїх колоній.

Подібне моральне самоочищення російської нації повинно було б стати моральною основою СНД. При неможливості російської нації зробити це, таку роль повинні взяти на себе інші народи. Те, що український народ, як ніякий інший народ в XX ст., здійснив своє сходження на Голгофу геноциду, денаціоналізації і русифікації, є серйозним аргументом, що таку історичну місію українська нація може здійснити.

Ми говоримо про незавершеність процесів формування української нації і шукаємо шляхи його завершення. Якраз прийняття на себе такого морального обов'язку було б вирішальним кроком до зростання національної свідомості українців і їх морального рівня.

Висновки.

Оцінка СНД, як винятково тимчасового утворення, що мало метою лише забезечити мирний і цивілізований поділ імперського спадку, є помилковим. Об'єктивний гатунок СНД обумовлюється, перш за все, тими проблемами, що встали перед молодими незалежними державами. Але цей процес має не тільки локальний гатунок. Виникнення об'єднання цих держав на конфедеративній основі є також проявом загальної закономірності сучасного світового розвитку: такі конфедеративні об'єднання творяться і в інших місцях Європи, Америки, Азії. Очевидно, що українська політика щодо СНД повинна спиратися на ці домінуючі сьогодні тенденції, а не йти їм всупереч.

Але така політика не може проводитися шляхом проб і помилок. Потрібна цілісна концепція співдружності (конфедерації), яка б не допускала підміни конфедеральних принципів та інститутів федеральними, як це має місце сьогодні, постійно загрожуючи фатальними помилками і втратою незалежності. І якщо Росії така концепція конфедерації просто не потрібна (як видно, там досягнутий загальносуспільний консенсус, що спрямований на відновлення на просторі колишнього СРСР федеративної держави), то Україна повинна виступити ініціатором творення ефективно працюючої конфедерації (співдружності) на основі цілісної концепції.

Стратегічна політична лінія на розбудову такої співдружності незалежних держав - це єдине, що може об'єднати українське суспільство, демократичні сили України і Росії на основі платформи національних правових держав, і успішно нейтралізувати нинішній курс РФ на перетворення СНД у федерацію і розчленування України. Нинішня відмова Б.Єльцина від конфедерації (Співдружності) - це є акт політичного самогубства російських демократів і ідеї національної державності.

Одним з небагатьох пзитивних результатів існування СНД є відмова від уніфікації його внутрішніх структур і легалізація в його рамках плюралізму форм і способів взаємовідносин держав-членів у розв'язанні спільних проблем, різний ступінь їх інтеграції. Щоправда, прихильники федералізації СНД вважають, що така структура СНД має перехідний гатунок, що логіка функціонування єдиної економіки приведе до природньої федералізації структур СНД (4; 5). Здається, що це не зовсім правильний погляд на природу сучасної інтеграції. В демократичному суспільстві морально зрілі особистості і нації не можуть погодитися з тим, щоб економічні закони діяли як сліпі, руйнівні сили, які позбавляють свободи вибору. У цій ідеї відновлення єдиної держави на місці незалежних держав "добровільним" шляхом через дію економічного фактору вже просвічує нігілістичне ставлення до особи і нації, як до отари овець, в яких немає ні національних почуттів, ні гідності і вищих ідеалів, які сліпо підуть туди, куди їх поведе економічна доцільність.

Дійсно, єдиний економічний простір в СНД - це реальний факт, який сприяє федералізації СНД і є величезною загрозою для Співдружності. Під вливом ілюзій економічної доцільності можна легко потрапити в пастку централізованої і керованої з одного центру економіки, що назавжди заглушить будь-яку можливість незалежним державам побудувати національну економіку як складову частину світової економічної системи і вийти на світовий ринок з конкурентноздатною продукцією. Все це може забезпечити своїм суб'єктам лише конфедерація, бо тільки ця форма міждержавної співпраці не нав'язує своїм учасникам ніякої спільної основи і не обплутує їх численними і зайвими вертикальними зв'язками.

В ситуації існування двох протилежних тенденцій еволюції СНД, очевидно, правильним буде взяти за основу вироблення форм і методів економічної інтеграції той статус, який посідає Україна в Економічному союзі СНД: ні на крок не відступаючи від конфедеративних принципів інтеграції (відповідальність лише за підписані угоди, не пріоритет загальнообов'язкових рішень наддержавних органів управління економікою, а ефективна діяльність арбітражного суду по забезпеченню виконання багатосторонніх і двосторонніх договорів), ефективно розвивати взаємовигідні господарські зв'язки на базі належного дотримання технологічних норм і стандартів, виконання узгодженого законодавства і договорів.

Активна підтримка Україною тенденції формування в СНД конфедерації створюватиме в Співдружності ще один центр тяжіння, що врівноважуватиме ту неприродню асиметрію, яку створює в СНД російський гігант. Це піде на користь як Співдружності в цілому, так і всім її членам.

Само собою зрозуміло, що проведення такої цілеспрямованої політики можливе лише за умов тривкої загальнонаціональної консолідації українського суспільства, усунення загрози його політичного розколу. А цю консолідацію, і саме вироблення і проведення зазначеного політичного курсу, може забезпечити лише масовий Народний міжнаціональний Фронт України, що стоятиме на платформі побудови національної правової держави.

Література.

1. Інтерв'ю Президента України Л.Кравчука телекомпанії "Останкіно" 22 березня 1992 р. - газ. "Голос України" за 24 березня 1992 р.
2. Там же.
3. "СНГ: на повестке дня - объективные интересы". Круглый стол в Институте международных экономических и политических исследований РАН. - жур. "Международная жизнь", N 3, 1993, С.66.
4. М.Стрежнёва. "Уроки Европейского сообщества". - жур. "Международная жизнь", N 11, 1991, С.93.
5. Златопольский Д.Л. Феномен нового государственного единства вместо СССР: перспективы развития (размышления о проблеме). "Вестник МГУ". Серия "Право", N 2, 1993.

Ірина Шупик (Полтава)

ЗАМКНЕНЕ КОЛО: ТРАДИЦІЙНІ ПОМИЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ

Весь наш досвід свідчить, що саме через відсутність національної держави наш народ став беззахисним. Цілеспрямована політика знищення призвела до деформації українського національного характеру, послаблення імунітету до асиміляції, утвердження в свідомості значної частини населення стереотипів "другорядності", "неможливості існування без старшого брата".

Саме через відсутність національної держави Україна стала "Терра інкогніта" для світу, і це при тому, що:

1. "Ідея української незалежності існувала в політичній свідомості майже всіх європейських держав, що активним ангажуванням в українській справі підкреслювало її зв'язок з однією з найважливіших ідей європейських політиків, ідеологією політичної рівноваги" (1).
2. Наша держава є третьою після Німеччини та Франції за територією та чисельністю населення країною Європи.
3. Була однією з засновниць ООН а 1945 році.

Спроби утворити українську державу робилися й раніше:

- середина XYII століття була ознаменована появою Української Козацької Республіки під проводом Богдана Хмельницького;
- в першій чверті XX століття проголошуються Українська Народна Республіка, а потім їх об'єднання;